

Harmaakallion terveystieteiden perustaminen, valtuustoaloite

KV 21.05.2025 § 71

Puheenjohtaja ilmoitti, että allekirjoittaneet valtuutetut (ensimmäinen allekirjoittaja Timo Raivio) olivat ennen kokousta ilmoittaneet haluavansa jättää seuraavan aloitteen:

Harmaakallion terveystieteiden perustaminen

Esitämme, että Loviisan kaupunki ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin Harmaakallion ainutlaatuisen metsäalueen muodostamiseksi Loviisan ensimmäiseksi terveystieteen yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa.

Perustelut:

- lakisääteinen velvoite kansanterveystyöhön

Kuntalain 1 § määrittää selkeästi kunnan tehtäväksi asukkaidensa hyvinvoinnin edistämisen. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vahvistaa 5 §:ssä kunnan ensisijaisen vastuun hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lain 6 § velvoittaa kuntaa toimimaan yhteistyössä hyvinvointialueen, muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

- Taloudellinen kannustin kunnalle

HYTE-kerroin vaikuttaa merkittävästi kunnan valtionosuuden määräytymiseen. Terveystieteenhanke vahvistaisi Loviisan asemaa ennaltaehkäisevän terveydenhuollon edelläkävijänä ja voisi parantaa kaupungin rahoitusasemaa valtionosuusjärjestelmässä. Lisäksi hanke voi saada tukea sekä valtiolta että EU:n sosiaalirahastolta.

- Vahva tutkimusnäyttö terveyshyödyistä

Tieteellinen tutkimus osoittaa yksiselitteisesti metsäympäristön terveyshyödyt:

Verenpaineen ja stressitasen aleneminen Immuunipuolustuksen vahvistuminen

Mielialan koheneminen ja ahdistuksen väheneminen Keskittymiskyvyn paraneminen

Fyysisen aktiivisuuden lisääntyminen

Harmaakallion erityisarvo terveystieteenä

Harmaakallion metsäalue täyttää erinomaisesti terveystieteen asetetut kriteerit monipuolisine maastoineen, luonnonarvoineen ja saavutettavuuksineen. Alue soveltuu loistavasti kuntouttavaan toimintaan, luontoliikunnan harrastamiseen ja terveystieteen toiminnan käynnistämiseen.

Valtakunnallinen suuntaus

Useat suomalaiset kunnat kuten Sipoo, Hyvinkää, Jyväskylä, Lahti, Kajaani ja Kouvola ovat jo perustaneet terveysmetsiä. Loviisan on tärkeää seurata tätä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon kehitystä, joka on kustannustehokasta ja kuntalaisten hyvinvointia merkittävästi lisäävää toimintaa.

Toimenpide-ehdotus:

1. Loviisan kaupunki käynnistää välittömästi Harmaakallion terveysmetsän perustamisprosessin yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa.
2. Kaupunginhallitus asettaa alueelle väliaikaisen toimenpidekiellon, joka estää kaikki metsänhoidolliset toimenpiteet Harmaakalliolla suunnitteluprosessin ajaksi.
3. Kaupunki muodostaa monialaisen työryhmän terveysmetsän suunnittelua ja toteuttamista varten.

Liite

Harmaakallion terveysmetsän perustaminen, valtuustoaloite

Päätös

Kun aloite oli jätetty, lähetettiin se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi hallintosäännön 133. §:n mukaisesti.

TEKL 30.10.2025 § 32
553/10.00.00/2025

Valmistelija

Infrastruktuuripäällikkö Pekka Stenius, puh. 050 382 7550

1. Aloite

Harmaakallion terveysmetsän perustaminen

Esitämme, että Loviisan kaupunki ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin Harmaakallion ainutlaatuisen metsäalueen muodostamiseksi Loviisan ensimmäiseksi terveysmetsäksi yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa.

Perustelut:

- lakisääteinen velvoite kansanterveystyöhön

Kuntalain 1 § määrittää selkeästi kunnan tehtäväksi asukkaidensa hyvinvoinnin edistämisen. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vahvistaa 5 §:ssä kunnan ensisijaisen vastuun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Lain 6 § velvoittaa kuntaa toimimaan yhteistyössä hyvinvointialueen, muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

- Taloudellinen kannustin kunnalle

HYTE-kerroin vaikuttaa merkittävästi kunnan valtionosuuden määräytymiseen. Terveysmetsähanke vahvistaisi Loviisan asemaa ennaltaehkäisevän terveydenhuollon edelläkävijänä ja voisi parantaa

kaupungin rahoitusasemaa valtionosuusjärjestelmässä. lisäksi hanke voi saada tukea sekä valtiolta että EU:n sosiaalirahastolta.

- Vahva tutkimusnäyttö terveyshyödyistä

Tieteellinen tutkimus osoittaa yksiselitteisesti metsäympäristön terveyshyödyt:

Verenpaineen ja stressitason aleneminen Immuunipuolustuksen vahvistuminen

Mielialan koheneminen ja ahdistuksen väheneminen Keskittymiskyvyn paraneminen

Fyysisen aktiivisuuden lisääntyminen

Harmaakallion erityisarvo terveysmetsänä

Harmaakallion metsäalue täyttää erinomaisesti terveysmetsälle asetetut kriteerit monipuolisine maastoineen, luonnonarvoineen ja saavutettavuuksineen. Alue soveltuu loistavasti kuntouttavaan toimintaan, luontoliikunnan harrastamiseen ja terveysmetsätoiminnan käynnistämiseen.

Valtakunnallinen suuntaus

Useat suomalaiset kunnat kuten Sipoo, Hyvinkää, Jyväskylä, Lahti, Kajaani ja Kouvola ovat jo perustaneet terveysmetsiä. Loviisan on tärkeää seurata tätä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon kehitystä, joka on kustannustehokasta ja kuntalaisten hyvinvointia merkittävästi lisäävää toimintaa.

Toimenpide-ehdotus:

1. Loviisan kaupunki käynnistää välittömästi Harmaakallion terveysmetsän perustamisprosessin yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa.
2. Kaupunginhallitus asettaa alueelle väliaikaisen toimenpidekiellon, joka estää kaikki metsänhoidolliset toimenpiteet Harmaakalliolla suunnitteluprosessin ajaksi.
3. Kaupunki muodostaa monialaisen työryhmän terveysmetsän suunnittelua ja toteuttamista varten.

2. Vastine: Terveysmetsä

Terveysmetsä on käsitteenä hyvin laaja ja tämän päivän toteutukset eri kaupungeissa ovat monenkirjavia. Terveysmetsä voi olla esimerkiksi kevyt pitkospuureitti suomaastossa, kulutuskestävällä materiaalilla vahvistettu polku metsässä tai kivituhkapohjainen reitti esteettömällä reitillä penkkeineen sekä jyrkemmissä kohdissa kaiteilla johdettu reitti.

THL:n terveysmetsämallissa ajatuksena on metsäyhteyden tarjoama kuntoutus, joka toteutetaan metsäkäynteinä 1–2 krt/viikossa 2 kuukauden periodilla, jonka aikana hankitaan luontokokemuksia, havainnoidaan luontoa sekä rentoudutaan. Kohderyhmänä ovat henkilöstön arvion perusteella fyysisesti ja psyykkisesti riittävän toimintakykyiset asiakkaat, jotka hyötyvät metsässä tapahtuvasta kuntoutuksesta.

3. Nykytilanne

Loviisan kaupungin omistamilla mailla on jo tällä hetkellä erilaisia terveystiemetsä-kategoriaan sopivia reitistöjä, kuten Ehrensärdin polku ja Gröna Udden (Saaristotien varressa), joissa on varsinkin esteettömyyttä ajatellen sopivaa reitistöä. Loviisan kaupungin omistamissa metsissä on myös hieman vaativamman maaston luontokokemuksen mahdollistavia reittejä kuten esimerkiksi Kukuljärven vaellusreitillä ruukissa sekä harjun ulkoilureitillä aivan Loviisan keskustassa.

4. Huomioita prosessista

Terveystiemetsää kehittäessä on hyvä muistaa, että kaikki rakennetut reitit metsissä vaativat myös alusta asti tavoitteen mukaista kehittämistä, metsän valmennushakkuista muuttuvaan maankäyttöön sekä reitistöjen turvallisuuteen tähtääviä puunkaatoja. Näitä kaikkia toimia seuraa myös säännöllinen kunnossapito, jotta valmistunut kohde olisi myös jatkossa käytettävissä kunnossapitolain määrittämällä tavalla.

5. Ehdotus jatkotoimille

Toimenpidekielto suunnittelualueelle ei ole toimivin ratkaisu, sillä tämä vaikuttaisi myös väistämättä Harmaakallion ulkoilureitin ja hiihtoladunkäyttöön sekä turvalliseen kunnossapitoon. Toimenpidekielto siis tarkoittaisi pahimmassa skenaariossa syysmyrskyjen jälkeistä käyttökieltoa kuntoradalle.

Nykyinen henkilöstöresurssi ei myöskään tue kunnossapidettävien reittien lisärakentamista. Tällä hetkellä uusien alueiden rakentuminen vaatisi myös henkilöstöresurssin kasvattamista, jotta kaupunki voi taata kunnossapitolain mukaisen turvallisen alueiden käytön myös jatkossa.

Terveystiemetsähankkeessa tulisi ensisijaisesti selvittää nykyisten reittien soveltuvuus terveystiemetsätoimintaan ja vasta tämän kartoituksen jälkeen edetä seuraaviin vaihtoehtoihin.

Liite

Harmaakallion terveystiemetsän perustaminen, valtuustoaloite

Esittelijä	vt. tekninen johtaja Pekka Stenius puh. 050 382 7550
Ehdotus	Tekninen lautakunta hyväksyy omalta osaltaan vastauksen aloitteeseen ja esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että aloite johtaa toimenpiteisiin ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.
Käsittely	Esittelijä vt. tekninen johtaja Stenius muutti ehdotustaan seuraavasti: Tekninen lautakunta hyväksyi omalta osaltaan vastauksen aloitteeseen ja esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että aloite ei johda toimenpiteisiin ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Tekninen lautakunta hyväksyi omalta osaltaan vastauksen aloitteeseen ja esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että aloite ei johda toimenpiteisiin ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.
Jatkokäsittely	Kaupunginhallitus ja edelleen kaupunginvaltuustolle